

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

DUBEN

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

The heterogeneity of drinking patterns among college students : the roles of resilience, perceived stress, anxiety, and depression = Heterogenita vzorcov pitia medzi vysokoškolákmi : úloha reziliencie, vnímaného stresu, úzkosti a depresie / Adam Kurilla, Michal Turček, Daniel Dančík, Alexandra Straková, Jakub Januška, Ján Pečeňák, Michal Hajdúk, Anton Heretik -- eng
– Obsahuje bibliografické odkazy

In: Česká a slovenská psychiatrie : časopis České psychiatrické společnosti ČLS JEP a Psychiatrickej spoločnosti SLS -- ISSN 1212-0383 -- Roč. 120, č. 1 (2024), s. 7-15.

Vysokoškolští studenti (v porovnání s ostatními mladými dospělými, kteří nestudují vysokou školu) představují skupinu s vyšším rizikem nadměrného pití (až 20 % vysokoškolských studentů splňuje kritéria pro poruchu užívání alkoholu), a to s důsledky zahrnujícími zhoršené studijní výsledky, výpadky paměti či změny funkcí mozku. Slovenská studie z roku 2020 identifikovala tři podskupiny studentů užívající alkohol: lehčí konzumenti (55,2 %), rizikovní konzumenti (35,4 %) a problémoví konzumenti (9,4 %), kteří vykazovali nejvyšší úroveň vnímaného stresu, deprese a úzkosti a zároveň nejnižší odolnost.

student ; vysoká škola ; student denního studia ; studentský život ; studentské chování ; alkohol ; alkoholismus ; závislost ; působení ; stres ; úzkost ; deprese ; školní neúspěch ; poznávací schopnost ; paměť ; výsledek výzkumu ; Slovensko ; resilience ; 2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/532795>

2.

Kompetence dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví / [Competences of children in the field of safety and health protection] / Barbora Loudová Stralczyňská, Blanka Nováková -- cze
– Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 148, č. 2 (únor 2024) (2023/2024), s. 14-23.

Příspěvek se zabývá ochranou zdraví (ve smyslu wellbeingu) u dětí a možnostmi rozeznávání a řešení rizikových situací. Představen je v něm projekt LAGRIS (Low Age Great RISks, "malý věk, velká nebezpečí"), jenž probíhal v letech 2020-2023 a zkoumal přístup škol k bezpečnosti a kompetence 3-12letých dětí v této oblasti. Autorky příspěvku využily evaluační nástroje projektu k výzkumu kompetencí dětí v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví v mateřské škole a na

prvním stupni školy základní. Ve výzkumu byly použity pracovní listy, jež zobrazovaly 61 rizikových situací. Z výsledků výzkumu vyplývá, že děti vykazují největší dovednosti v rozeznávání rizikových situací v parku (55% úspěšnost) a naopak nejmenší dovednosti v rozeznávání rizikových situací v domácnosti (48% úspěšnost) či situací spojených s nedostatečným zajištěním bezpečí ze strany rodiče. Výsledky, společně s doporučeními, jsou shrnuty v závěru.

bezpečnost ; zdraví ; wellbeing ; dítě ; mateřská škola ; základní škola ; předškolní věk ; školní věk ; první stupeň ; projekt ; výzkum ; výsledek výzkumu ; pracovní sešit ; kompetence ; věk 4-8 ; úspěšnost ; nebezpečné situace ; doporučení ; 2020-2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/532793>

3.

Odpovědnost MŠ ve vztahu k dítěti : jak se vyznat ve spleti paragrafů. 1. část / [Kindergarten's responsibility in relation to children : how to orient in tangle of law. 1. part] / Eva Janečková – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 2 (říjen 2023) (2023/2024), s. 10-13.

Autorka článku se věnuje právní odpovědnosti ve vztahu k dítěti v mateřských školách. Podle zákoníku práce je za škodu způsobenou dítěti vždy odpovědná škola jako právnická osoba. Zaměstnanec odpovídá svému zaměstnavateli, ne dítěti nebo zákonnému zástupci. Odpovědnost mateřské školy zaniká promlčením, délka promlčecí lhůty je stanovena občanským zákoníkem. Úraz dítěte ve škole není podle autorky textu dobře upraven právními předpisy. Závěr článku se věnuje odpovědnosti za škody způsobené dítětem.

pracovní právo ; zákon ; legislativa ; odpovědnost ; mateřská škola ; dítě ; školský zákon ; školství ; školská legislativa ; školní nehoda ; učitel ; zákoník práce ; občanský zákoník

<http://katalog.npmk.cz/documents/532642>

4.

Placené doučování matematiky očima žáků 2. stupně základní školy = Mathematics tutoring from the perspective of lower secondary pupils / Gabriela Novotná -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů -- ISSN 1213-7758 -- Roč. 22, č. 3 (2022), s. 53-70.

Studie sledující postoj žáků druhého stupně ZŠ k doučování matematiky - zkoumá důvody k účasti na doučování, srovnání doučování a výuky ve škole a sleduje pocit žáků, zda je doučování ostudou. Výzkum probíhal před pandemií covid-19. Zjištění naznačují rostoucí zájem o doučování, motivaci k účasti na něm založenou na potřebě lepších známek a nutnosti přípravy

na přijímací zkoušky na SŠ. Potenciálně ukazují na nedostatky v hloubkovém učení matematice ve školní výuce. Příloha obsahuje další výsledky dotazníku vč. srovnání s náhledem na ideální vyučování/doučování se šetřením PISA.

doučování ; matematika ; základní škola ; druhý stupeň ; postoj žáka ; výzkum ; Česko ; 2019-2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/533202>

5.

Pojmová analýza tématu rozmnožování člověka v učebnicích přírodovědy = The expression analysis of the human reproduction topic in biology schoolbooks / Kateřina Radana Drbalová – cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: E-pedagogium : nezávislý odborný časopis pro interdisciplinární výzkum v pedagogice, s ohledem na pedagogiku, speciální pedagogiku a didaktiky oborů -- ISSN 1213-7758 -- Roč. 22, č. 1 (2022), s. 34-46.

Analýza užití různých pojmů v učebnicích pro 4. a 5. třídy ZŠ v oblasti Člověk a jeho svět týkající se rozmnožování člověka. Autorka identifikovala deset odpovídajících učebnic s doložkou MŠMT, v grafech zobrazuje jednotlivé pojmy a počet učebnic, které je obsahují. Odděleně jsou zobrazeny obecné pojmy, pohlavní soustava muže, pohlavní soustava ženy, prenatalní vývoj člověka a postnatalní vývoj člověka. V průměru učebnice obsahovaly 51 výrazů z tohoto okruhu učiva. Článek krátce diskutuje implikace pro zkvalitňování učebnic.

učebnice ; základní škola ; přírodopis ; přírodovědný předmět ; biologie člověka ; pojmová analýza ; Česko ; ročník 4 ; ročník 5 ; člověk a jeho svět ; rozmnožování

<http://katalog.npmk.cz/documents/530429>

6.

Polský recept na úspěch v PISA testech? Nechat učitele na pokraji chudoby a zřídit v každé škole knihovnu / [**Polish recipe for success in PISA tests? Leave teachers on the brink of poverty and set up a library in every school**] / Jan Krajčirovič -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 147, č. 1 (září 2022), s. 23-30.

Autor textu na pozadí výsledků mezinárodních srovnávacích PISA testů, kde se v roce 2018 umístilo Polsko na šesté příčce, zatímco Česká republika na dvanácté, hledá odlišnosti ve školském systému obou zemí na příkladu výuky polského jazyka a čtenářské gramotnosti. Odhaluje, že mezi důvody úspěšnosti Polska patří například: odlišné pojetí závěrečných testů z polštiny (úlohy jsou v něm závislé na literárním kánonu); práce s literárním textem, který je v učebnicích dáván do širších souvislostí, nebo chápání slohu, literatury a jazyka jako prostředku k vyjádření myšlenek. Důležitou součástí vyučování literatury jsou rovněž programy ve školních knihovnách.

polština ; čtenářská gramotnost ; systém výchovy a vzdělávání ; výuka ; závěrečná zkouška ; práce s textem ; literární výchova ; sloh ; jazyk ; test ; vyučovací předmět ; školní knihovna ; Programme for International Student Assessment ; Polsko ; 2018

<http://katalog.npmk.cz/documents/532731>

7.

Postavení učitele v Japonsku / [The position of a teacher in Japan] / Lucie Zormanová – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 70, č. 10 (prosinec) (2023), s. 10-11.

Článek přibližuje vzdělávací systém v Japonsku. Uchazeči o místo učitele jsou povinni vystudovat vysokou školu se zaměřením podle stupně vzdělávacího systému, kde budou chtít učit. Profese učitel patří v Japonsku mezi prestižní povolání a je i finančně dobře ohodnocena. Japonské školy jsou pro žáky náročné, děti jsou vedeny k rivalitě a soutěžení od nízkého věku. Přílišný tlak rodičů a učitelů může mladistvým způsobit psychické obtíže, např. "hikikomori". Porucha se projevuje sociální izolací člověka od společnosti.

vzdělávání učitelů ; učitel ; školská politika ; systém výchovy a vzdělávání ; kázeň ; soutěžení ; rivalita ; žák ; výchovně-vzdělávací principy ; školství ; učitelský status ; Japonsko

<http://katalog.npmk.cz/documents/532914>

8.

Přechod z dětství do mládí : esejistická topografie / [Transition from childhood to youth : topic topography in an essay] / Markus Michael Zech – cze

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. [26], č. 4 (2023), s. 6-14.

Autor se v textu věnuje přechodu z dětství do dospívání z pohledu waldorfské pedagogiky. Rudolf Steiner rozdělil tuto vývojovou fázi na sedmiletá období, přičemž v každém z nich rozvíjí dítě jiné schopnosti (v kojeneckém věku se učí napodobováním, v dětství se učí důvěře v autoritu učitele a v dospívání rozvíjí schopnost úsudku). Tělesné, psychické a duševní zrání vede k tomu, aby dospívající byl schopen samostatně myslet a jednat. Waldorfská pedagogika se změnami chování dospívajících pracuje.

vývojová psychologie ; waldorfská pedagogika ; pedagogické směry ; výchovný systém ; puberta ; dětství ; adolescence ; mládež ; psychický vývoj ; rozvoj osobnosti

<http://katalog.npmk.cz/documents/532619>

9.

Přístup k dětem s Tourettovým syndromem v českém školním systému : zkušenosti matek = Approach to children with Tourette's syndrome in the Czech school system : mother's experiences / Sára Zelená -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciální pedagogika : časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky -- ISSN 1211-2720 -- Roč. 33, č. 3-4 (2023), s. 175-186.

Tourettův syndrom (TS) je stále málo známé onemocnění, o němž se téměř nemluví. V důsledku nedostatečné osvěty tak panují vůči pacientům s TS značné předsudky, v životě se setkávají s nepochopením a ve školním prostředí s potížemi či šikanou. V článku jsou popsány zkušenosti matek dětí s TS a sonda do dětství jedné matky s diagnostikovaným TS. V závěru jsou uvedena doporučení pro praxi.

neuropsychiatrie ; dítě ; handicap ; rodinný život ; péče o dítě ; rodina ; matka ; zkušenost ; škola ; šikana ; školní prostředí ; vztah učitel-žák ; vztahy mezi vrstevníky ; speciální pedagogika ; osvěta ; Touretteův syndrom ; tiková porucha ; koprolálie ; echolálie ; autoagrese ; sebepoškození ; edukace

<http://katalog.npmk.cz/documents/533063>

10.

Terapeutické pohádky, které zmírní dětské obavy z lékaře / [Therapeutic fairy tales that will alleviate children's anxiety about the doctor's visit] / Lucie Zormanová – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 5 (leden 2024) (2023/2024), s. 54-57.

Návštěva lékaře může dítěti způsobovat strach a obavy. Nejčastější příčiny jsou neznámé prostředí, negativní zkušenost, strach z injekce, separace a nedostatečná komunikace. Autorka článku představuje terapeutické pohádky, které dětem mohou pomoci překonat strach.

dítě ; lékař ; pohádka ; terapie ; vztah rodiče-dítě ; strach

<http://katalog.npmk.cz/documents/532950>

11.

Ukončení individuálního vzdělávání : jak postupovat, když domácí výuka nefunguje / [Termination of individual education : how to proceed when homeschooling doesn't work] / Hana Poláková – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 6 (únor 2024) (2023/2024), s. 10-13.

Předškolní vzdělávání je pro děti od 5 let povinné, ale nemusí být splněno pouze docházkou v mateřské škole. Další způsoby vzdělávání jsou individuální vzdělávání, docházka do přípravné třídy, vzdělávání v zahraničí. Školský zákon v případě individuálního vzdělávání ukládá mateřské škole povinnost ověřit úroveň osvojování očekávaných výstupů a zákonný zástupce je povinen zajistit účast dítěte u ověření. Článek se také věnuje legislativnímu postupu v případě ukončení individuálního vzdělávání dítěte.

mateřská škola ; předškolní dítě ; předškolní věk ; přípravný ročník ; zahraniční škola ; forma výuky ; individuální výuka ; školský zákon ; legislativa ; domácí vzdělávání ; dítě ; informace

<http://katalog.npmk.cz/documents/532963>

12.

Výhody a rizika odkladu školní docházky / [The benefits and risks of postponement of school attendance] / Autorský tým PROP ČR – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 31, č. 2 (únor) (2024), s. 10-12.

V české společnosti převládá trend odkládání nástupu dítěte do školy z důvodů prodloužení dětství nebo lepší připravenosti na nároky školy. Zbytečný odklad může způsobit dítěti ztrátu zájmu o učení a demotivaci. Před nástupem do školy se u dítěte posuzují fyzické a psychické faktory a sociální zralost. V textu jsou příklady, jak odkladu školní docházky předejít a jak pracovat s dětmi v mateřské škole, které mají odklad.

rodiče ; odklad školní docházky ; mateřská škola ; základní škola ; vývoj dítěte ; předškolní dítě ; přechod z mateřské na základní školu ; povinná školní docházka ; dítě

<http://katalog.npmk.cz/documents/532757>

13.

Výtvarná výchova nejsou jen hezké obrázky : o podobě oboru jako možnosti i pro ty, kteří jsou na okraji zájmu společnosti / [Art education is not just pretty pictures : about the form of the field as an opportunity even for those who are on the margins of society's interest] / Magdalena Novotná, Marie Fulková – cze

In: Učitelství : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 [CZ] -- Roč. 127, č. 10 (2024), s. 20-21.

Autorky textu podávají zprávu o svém projektu z let 2020-2023, jehož cílem mělo být zmapování uměleckých aktivit na okraji společnosti a inkluzivního vzdělávání v umění a kultuře. Zjištěno v něm bylo, že například neslyšící děti jsou v kulturním vzdělávání znevýhodňovány (v rámci školy se neúčastní návštěv muzea a muzea jim pro změnu nejsou schopná zajistit tlumočnicka), dále bylo také poukázáno na ekonomické překážky v souvislosti s nízkými kulturními kompetencemi.

inkluzní ve vzdělávání ; handicap ; neslyšící ; kultura ; umění ; vzdělávání ; umělecká činnost ; finance ; výtvarná výchova ; výtvarné umění ; výtvarný projev ; kompetence ; školství ; systému výchovy a vzdělávání ; projekt ; společnost ; dítě ; 2020-2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/533074>

14.

Využití komiksu Lili: od totality ke svobodě ve výuce na druhém stupni základních škol / [The use of the comic Lili: from totality to freedom in teaching at the lower secondary stage of elementary schools] / Milan Mašát -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 148, č. 2 (únor 2024) (2023/2024), s. 38-42.

Text se zabývá využitím komiksu "Lili: od totality ke svobodě: komiks 20. století" z roku 2022 ve výuce na druhém stupni základních škol. Představeny jsou v něm jednak příběh komiksu, jehož hlavní postavou je pamětnice dvou nedemokratických režimů, jež zasáhly Československo (nacismus, komunismus), Lily Kladenská, jednak aktivity doporučené pro práci s textem (diskuze, brainwriting, čtení s předvídáním, vypracování otázek, vystižení podstaty příběhu pomocí klíčových slov atd.).

druhý stupeň ; základní škola ; totalita ; demokracie ; práce s textem ; kreslený seriál ; výuka ; vzdělávání ; čtení ; žák ; učitel ; aktivita ; literatura ; didaktická učební pomůcka ; beseda ; Mrázek, Aleš, Lili - od totality ke svobodě : komiks 20. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/532849>

15.

Zahrada hrou : jak vzniká nový prostor pro rozvoj dětské fantazie? / [Garden through play : how is a new space created for the development of children's imagination?] / Martina Kodetová ; Tereza Šístek – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 3 (listopad 2023) (2023/2024), s. 32-33.

Článek přináší rozhovor s architektkou, která navrhla koncept přeměny zahrady mateřské školy. Zachovala husté porosty keřů a vytvořila na zahradě zóny, které podporují volnou hru (domeček, divoká příroda, písková pláž, kutiště a relaxační zóna). Jejím cílem bylo vytvořit zahradu, kterou si děti budou moci užívat celoročně a za každého počasí. Přeměnu zahrady pomohla financovat grantová podpora programu Zahrada hrou Nadace Karla Komárka.

školní pozemek ; zahrada ; činnosti v přírodě ; prostředí ; architekt ; mateřská škola ; činnost ; hra ; dítě ; volný projev ; nadace ; věk 3-6

<http://katalog.npmk.cz/documents/532711>